

אמונה שה' יציל ויושיע לישראל.

[שיחה לפורים. כי תשא שנת תשס"ז – נכתב ע"י הרב משה צוריאלי]
הבהרה. בהסכמת הרב, השיחה נערכה ע"י תלמידו, אך טרם הגיחה]

חז"ל מלמדים אותנו כי "אמונה" היא מצוה הכוללת כל שאר המצוות (מכות כד). "וצדיק באמונתו יחיה". ראינו קיום מדה זו אצל מרדכי הצדיק. לפי חז"ל, היתה אסתר אשתו. גם אחרי שנלקחה בשבי לבית המלך הרשע, היה מרדכי פוקד את ארמון המלכה "ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים, לדעת את שלום אסתר ומה ייעשה בה" (אסתר ב, יא). ומפרש שם רש"י בשם חז"ל: "מרדכי אמר, לא אירע לצדקת זו שתלקח למשכב נכרי, אלא שעתידיה לקום להושיע לישראל. לפיכך היה מחזר לדעת מה יהא בסופה" עכ"ל. **כלומר**, לא חינוס יקרה דבר כה מצער לצדקת כמו אסתר אלא ודאי יש בכך עצה עמוקה של הקב"ה כדי להביא ישועה והצלה לישראל.

לכמה זמן אחזה אמונה זו בלבו של מרדכי?

אסתר נלקחה בשנה ה-3 למלכות אחשורוש, זמן קצר אחרי שהרג את ושתי. ומוצאים אנו כי גם בשנה ה-12 למלכות אחשורוש, שנה שהמון זמם גזירת מות ליהודים, גם אז הגיע שם מרדכי (אסתר ד, ט). כמה זמן עבר בין התאריכים? – 9 שנים!. כיון שיש חשבון של 365 ימים בממוצע לשנה, מדובר ב- 3,300 ימים **בערך** שמרדכי התהלך לשם יום יום בצפייתו לישועה. כיצד היה מרדכי כה איתן בדבקותו במחשבה כבירה זו שהישועה בא תבוא, ולא התייאש זמן רב לפני תום תשע שנים?

וכך כאשר סרבה אסתר לבוא לפני המלך כדי להתחנן על נפש העם, גער בה מרדכי: "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת, רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ואת ובית אביך תאבדו. ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות?" (ד, יד). הרי שמרדכי היה משוכנע בבטחון גמור שהקב"ה ירחם, יציל ויושיע. [ואין בזה שום סתירה אל "ויקרא מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר... ויזעק זעקה גדולה ומרה" (ד, א) – כי תמיד צריכים לתפלה].

הדבר הזה נרמז בפרשתנו "פרשת תשא". (הערה. פורים חל בשנת תשס"ז, ביום ראשון. שבת שאחריו היתה שבת כי תשא) בני ישראל נכשלו בעון העגל. אמר ה' "הניחה לי, ויחר אפי בהם ואכלם" (שמות לב, י). כלומר מן ההגיון הוא שהקב"ה יחסל אותם מלהיות לו לעם. אבל משה היה חכם גדול והבין כי המלים "הניחה לי" הם רמז מהקב"ה כי עליו לבקש בתפלה עבור הצלתם, כי כך רצונו של הקב"ה באמת, לא לכלותם. הבחינו בכך חז"ל (שמות רבה, סוף פרשה מב) ואמרו – "משל למה הדבר דומה? למלך שכעס על בנו והכניסו לקיטון [חדר קטן] ומתחיל ומבקש להכותו. והיה המלך מצעק מן הקיטון: 'הניחה לי שאפנו!' והיה הפדגוג עומד בחוץ. אמר הפדגוג: 'המלך ובנו לפנים בקיטון. למה הוא אומר 'הניחה לי'? אלא מפני שהמלך מבקש שאלך ואפייסנו על בנו. לכן הוא מצעק 'הניחה לי'". זאת אומרת כל הענשים וכל היסורין הם אמצעיים כדי שנחזור בתשובה, אבל אין בדעתו של ה' לתת לישראל לכלות מלהיות עם.

אחרי שהקב"ה הודיע למשה י"ג מדות של רחמים ואופן הרצאת התפילה, הבטיח ה': "הנה אנכי כורת ברית. נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים. וראה כל העם אשר אתה בקרבך את מעשה ה' כי נורא הוא אשר אני עושה עמך" (שמות לד, י).

[א] **הקשה הרמב"ן**: [הרי] "לא נעשו להם נפלאות גדולות אחרי זה יותר ממה שעשה עמהם בתחילה במצרים ועל הים? אבל [אדרבה] נבראו ונעשו עמהם **מתחילה**, [נפלאות] יותר גדולות! (ממה שאח"כ). [ועונה]: **אלא**, שהענין ירמוז אל **שכון השכינה** בהם" עכ"ל. כלומר, זהו קיום של "ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה" (שמות לג, טז; ברכות ז.).

[ב] אבל מהר"י עמדין מפרש אחרת. זו לשונו: "ואיך לא יבוש הכופר בהשגחה ויעמוד נכלם, מי שיעיין ביחוד ענינו ומעמדנו בעולם, אנחנו האומה הגולה שְׁה פזורה. אחר כל מה שעבר עלינו מהצרות והתמורות אלפים מהשנים, ואין אומה בעולם נרדפת כמונו. מה רבים היו צרינו, מה עָצְמוּ! נשאו ראש הקמים עלינו מנעורינו, להשמידנו לעוקרינו לשרשנו, מפני השנאה שסיבתה הקנאה, רבת צררונו. גם לא יכלו לנו, לאבְדוּ ולכלותינו. כל האומות הקדומות העצומות, אבד זכרם. ואנו הדבקים בה' כולנו חיים היום. לא נפקד ממנו בכל תוקף אריכות גלותנו אפילו אות וניקוד אחד מתורה שבכתב, וכל דברי חכמים [תורה שבעל פה] קיימים. מה יענה הפילוסוף? היד המקרה עשתה כל אלה?

חי נפשי! [נשבע ר"י עמדין], כי בהתבונני בנפלאות אלה, גדלו אצלי יותר מכל הנסים ונפלאות שעשה השי"ת לאבותינו במצרים ובמדבר ובארץ ישראל. וכל מה שארץ הגלות יותר, נתאמת הנס יותר ונדע מעשה תקפו וגבורתו" (י"סידור, "מהד' אשכול, ח"א עמי יב).

לכאורה, יש לו בסיס בפסוק הנידון אצלנו "נגד כל עמך אעשה נפלאות", ומיושבת בזה קושיית רמב"ן.

[ג] והנצי"ב כתב זאת מפורשות גם לענין המשך יישוב ארץ ישראל. זו לשונו על פסוקנו:

"כבר תמה הרמב"ן איזה נפלאות נעשו במדבר מאז שלא נעשו עד כה? [כלומר מתן מן, ומים, ושליח וכו' היה עוד לפני מעשה העגל]. ועוד מהו לשון 'אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים'?

[ועונה]: אלא, [ההבטחה] היא לדורות עולם ונחוצה ביותר:

א. הבטיח הקב"ה בברית אשר 'נגד כל עמך', שלא יכלה שום שבט [משנים עשרה השבטים], [כי גם במצב] מסוכן וקרוב לכליון ח"ו, אז אעשה נפלאות בשידוד [מערכות] הטבע, לעשות שארית לאותו עם.

ב. ומה שאמר [הפסוק] "בכל הארץ", דָּגַם עַם הארץ [עצמה] נכרתה ברית, כדכתיב 'והארץ אזכור' [ויקרא כו, מב]. כי מצינו שְׁפָמָה ארצות נחרבו, ושוב לא נשאר להם זכר. אבל ארץ ישראל, אע"ג שגם היא נחרבה וגפרית ומלח שרפה כל ארצה, מכל מקום [לבסוף] הארץ בישובה כמו שהיתה. זהו 'נפלאות שלא נבראו בכל הארץ'. עכ"ל. הרי תירץ בזה קושיית רמב"ן.

למדנו מפסוק זה כי "נצח ישראל לא ישקר". גם במצב הנראה מדוכדך ואומלל ביותר; גם כאשר לעיני כל אנוש הוֹגָה, נראה מצבנו הלאומי חסר תקוה, הבטיח ה' כי הוא יגונן ויציל. זהו הלימוד ממעשה אסתר.

הגר"י הוטנר אמר כי "אסתר" לשון הסתרה. אבל "מגילה" לשון גילוי. יש גרעין של צמיחת ישועה בתוך כל ירידה של עם ישראל. "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" (משלי כא, יט) ועל ה' נאמר "וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח" (שמו"ב יד, יד).

אשרינו מה טוב חלקנו.